

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيد المرسلين وآله الطيبين
الطاهرين

ترجمہ و تفسیر قرآن مجید کے ساتھ ساتھ
اس کی تشریح و تفسیر کے ساتھ ساتھ
اس کی تشریح و تفسیر کے ساتھ ساتھ

ترجمہ و تفسیر قرآن مجید کے ساتھ ساتھ
اس کی تشریح و تفسیر کے ساتھ ساتھ
اس کی تشریح و تفسیر کے ساتھ ساتھ

مطبعہ
مختارہ
مطبعہ

ہرست کتب تصوف جو وہ کتب خانہ تجارت مطبع مجتہائی دہلی

حضرت	اصول السماع عربی مع ترجمہ	بجملہ حقیقت آرد و اصلاح نفس	تصفیت القلوب ترجمہ ضیاء القلوب
حضرت	فارسی از مولانا خرازمی زراوی	بین عجیب کتاب ہے	ایک کالم میں ضیاء القلوب بان
۳	نفیض حضرت نظام الدین اولیاء	بجملہ علم شرح عین العلم آرد	فارسی اور دوسرے کالم میں آ
۴	رحمت اللہ علیہ	بجملہ المعانی مصنفہ حضرت میدکی	یا محاورہ آرد و ترجمہ درج ہے
۵	ابن العربیہ مصنفہ حضرت شاہ	بجملہ	جمال العارفین ترجمہ آ
۶	قطب عالم پندہی۔	پند نامہ حضرت شیخ فرید الدین عطار	رسالہ حق ناما۔
۷	انوار التہذیب منظم	بجملہ ابن یوسفی ترجمہ آرد و مثنوی	جواہر غنی فارسی در بحث و
۸	اخلاق ناصرہ فارسی۔	مولانا روم منظوم کابل۔	وجود وغیرہ
۹	ارشاد رحمانی لفظیات حضرت	پداوت آرد و بجا کا ملک جانی	جامع الاخلاق ترجمہ آرد و خلاصہ
۱۰	قطب دین حضرت فضل الرحمن	تحفہ الاسرار از مولوی ولی اللہ	بہاد اکبر از حاجی امداد احمد صاحب
۱۱	گنج مراد آبادی۔	تذکرۃ الاولیاء فارسی از حضرت شیخ	چشمہ فیض ترجمہ پند نامہ عطار
۱۲	اخلاق مثنوی فارسی۔	فرید الدین عطار۔ رحمت اللہ	حکایات الصالحین
۱۳	انوار العیون فی اسرار المکنون	تذکرۃ الاولیاء آرد و مطبوعہ	حکایات الصالحین اردو و مجتہائی
۱۴	اعجاز غوثیہ و حکایات اصغیہ	بہی مجلد۔	حقیقتہ الاولیاء آرد و کشوری
۱۵	زبان آرد۔	تحفہ العشاق منظوم از حاجی	حدیقہ حکیم ثنائی فارسی
۱۶	ارشاد محمدی از مولانا شیخ محمد صاحب	امداد احمد صاحب	حنات العارفین فارسی معروفہ
۱۷	محدث مکتبہ نوی برج	تجارت رشیدی۔	مشطویات ارا شکوہ قادری۔
۱۸	در شہد از حاجی امداد احمد صاحب	تحفہ اولاد حاجی منظوم از مولانا	دلیل العارفین ملفوظات حضرت
۱۹	مجتہائی۔	عبد الرحمن جامی فارسی	خواجہ معین الدین چشتی رح مجتہائی
۲۰	احمدیہ فارسی از مولوی حکیم	تحفہ العاشقین کلان مع تحفہ	جمع کردہ حضرت خواجہ قطب الدین
۲۱	احمد صاحب کیندر پوری	العارفین آرد۔	تعمیر کالی اوشی رح
۲۲	لال اشباح ترجمہ آرد و مونس	تذکرۃ الفقرا۔ آرد و دہلی	در المعارف از مولانا رفیع احمد صاحب
۲۳	روح ملفوظات حضرت خواجہ	تذکرۃ المشائخ آرد و لاہوری	برادر حضرتہ شاہ ابوسعید صائغ
۲۴	چشتی رح	جذب القلوب الی دیار المحبوب از	ملفوظات حضرت
۲۵	اولیاء امین از اخوند دروہ	حضرت شیخ عبدالحق محدث دہلی	بقیہ تاریخ ما

صحت نامتین از واو احمدیہ

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۶	۱۲	گل	گل	۲۸	۱۲	بکال	بکت
	۱۳	ازمۃ	ازمۃ	۳۰	۸	بعضہا	بعضہا
۷	۷	متخلفون	متخلفون	۳۱	۱۲	صحت	صحت
۸	۱۷	تذللہ	تذللہ	۳۲	۲	ساراند	ساراند
۹	۳	ابراہیم	ابراہیم	۵	۱۳	واو اول	واو اول
۱۰	۱۹	ستین	ستین	۳۳	۸	تفضیل	تفضیل
۱۲	۱۶	ام	ام	۳۴	۱	صورت	در صورت
۱۳	۱۱	است	است	۳۱	۶	آورد	آورد
۱۶	۲	وامعارن	وامعارن	۳۲	۱	نخے دارند	مے دارند
۷	۱۵	وعلما	اولیاء و علما	۶	۲	کمال	کلام
۱۷	۱۲	عین یقین	عین یقین و حق یقین	۳۳	۲	از	ازو
۲۰	۱۶	پیشتر	بیشتر	۳۵	۱	وہم	واوہم
۲۱	۵	واین	وآن	۷	۱۲	اگر	.
۳	۳	مجید	مجید	۵۲	۱۰	العاقبة	العافیة
		تغیر	تغیر	۷	۱۱	نمود	نمودن

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۵۴	۱۶	مبارک	مبارک	۶۶	۹	ایکایک	تشریحاتیکہ
۵۵	۱۸	نصب	نصب	۶۷	۱۶		اگر حقیقت محمدی
۵۹	۷	باعتماد	وباعتماد	۷۷	۱۳	تہ	تعبیر
۶۰	۹	نمودہ	نمودہ	۸۱	۱۰	تختین	تختین
۶۱	۱۲	جنب	جنب	۸۳	۱۸	دی	دروی
۶۵	۱۸	قوم آنحضرت	قدوم آنحضرت	۹۲	۳	جیہ	حضرت جیو

صحت نامہ حواشی انوار الہدیہ

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۷	۹	فریقین	فریقین	۳۹	۱۰	الولایۃ	الولایۃ
۱۹	۱۹	مبالغہ	ومبالغہ	۴۰	۱۹	شہرا	شما
۲۸	۲۸	ر	را	۵۸	۹	بسم	بسم اند
۱۳	۲۲	ولی صل	داخل	۸۳	۷	خود غیر	خود و غیر
۱۵	۶	لقب	نصب	۸۶	۲۱	درین	ازین
۷	۷	ہر آنکہ	ہر آنکہ	۱۲۷	۱۲۷	متضرضین	مضرضین
۲۱	۲۱	وعدان	فقدان	۰	۰	۰	۰

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و واحدی را سرود که وجود را آئینه تجلیات ساخته و شهود را در دیده بصیرت از قیود
 تعینات پرواخته و وجود را در مقامات تجلیات ذات او بار نیست و شهود را
 در آئینه تعینات او سر و کارنی صفاتش عین ذات است مگر از حیثیات تعینات
 التصافش بذات مبدع کائنات است مگر نه در مقام ذات و کتبت مر رسولی را
 ز سید که شاهد حقیقت محمدی را علیه محبوبیت و محبت پوشانیده و از افق حقیقت
 احمدی انوار ذات بچونی درخشانیده شهباز فضای مشرقین و مغربین چله نشین
 قاب قوسین سید اولاد آدم فصل وجود فرع عالم صلی الله علیه و علی آله و صحابه اجمعین
 اما بعد میگویی فقیر و کسل احمد نقشبندی مجددی عفا عن
 ره بلطفه الهی که چون طبیعت مردم از جوهر شناسی حقائق و معارف ساده میباشند
 بعض احيان بدام مکر شیطانی افتاده بناخن لثه و عناد و شورش فساد دل اهل التدرار
 که مرجع کمالات صوری و معنوی باشند می خراشد ازین جا است که برای عبث
 در انکار کلام معارف نظام سلطان طریقت بران حقیقت کاشف اسرار
 سبع مثالی بحر موج همه دانی شمع بزم عرفانی مقتدای ارباب معانی امام ربانی

علامه لاری نقشبندی
 بیعت حضور است
 شدن هم

حضرت شیخ احمد سہروردی مجدد الف ثانی قدس سرہ الروحانی افتادہ آپ ودہان
 را بہ کلمات فرخرفات از سبب و شتم کشادہ با آنکہ اورا در اکی کجاست کہ بال
 طیرانی در ہوا کے نکالتش بزند و قوت تحصیل کو کہ در حوال کعبہ مضامینش طوائفی کند زنگار
 جہالت آئینہ خیالش را نہ چنان منظم کردہ است کہ غیر ضلالت و گمراہی حرفی
 بر زبانش آید و در ^{عقل} اعضا ^{عقل} جہل مرکب نہ بوجھی اورا از گلشن ہدایت دور افگندہ
 کہ گاہے بکلمات حق تر نہ نماید ۵

۱۵۰ جہلی
 علیٰ غصالی جہلی
 صحت ۲۳

<p>آن مجدو کہ داشت احمد نام آسمانی است بر مر و پروین رحمت ایزدی بجانش باد ہر کہ او دشمن خدا باشد</p>	<p>آن ننگ محیط بحر آ شام بوستانی است بر گل و نسیرین لعنت حق بدشمنانش باد دشمن جملہ اولیاء باشد</p>
---	---

چون خود را دید کہ یاوہ گویش را از حرکات مجنونانہ انکارند و سنجید کہ پیودہ
 مقالالتش را مثل پرگاہ بقایہ کوہ شہارند از مکتوبات شریف عبارات چند را
 حسب فہم کاسد خود تعریب نمودہ باوہ ہزار روپیہ پیش سید محمد برزنجی فرستادہ
 کہ حسب مرام او جواب نگار و تا بذریعہ این تحریر دست آویزی شکرگرفت بدست آرد
 برزنجی این عظیمہ را از معتنات انکاشتہ رسالہ قوج الزند بہ کمال جد و جہد نگاشتہ
 و در توہین و تمجید تکبیر حضرت مدوح و قیقہ از دو قائلق فرونگداشتہ مگر قاضی مفتی
 مدینہ طیبہ باوصف الحاج برزنجی بروراضی نگردیدند و از مہر و دستخط ابا و زیدند
 پس برزنجی بکہ معظریہ رسیدہ از مفتی وقاضی و دیگر علما محترم التجار مہر و دستخط
 نمودہ مگر احدی از علما مشارالہم بالنہای بسوی او التفات نفرمودہ چار تا چار

از سوجبان که معرفتی و شہرتی نہ داشته اند آن رساله را حسب مرام خود بچھرو دستخط
 مستجبل کنانیدہ پیش گجراتی فرستادہ گجراتی ترجمہ شہادتش بنمودہ و اموری چند بر آن
 افزودہ مکاشف الاسرار نامش بجاودہ و درین رسالہ باو منی گرفتار و از عجز وزاری
 بیزار بودہ زبان تعنت بر حضرت امام ربانی کشودہ و کتب و دہان را بدشتنام زشت
 و تکفیر و تفسیق و ضلال آلودہ ۵

رسالہ نام خود درین
 رسالہ از عجز و شہادت
 و تکفیر و تفسیق و ضلال
 آلودہ و کتب و دہان
 را بدشتنام زشت
 و تکفیر و تفسیق و
 ضلال آلودہ ۵

یارب چه بلای است کہ در مذہب شیطان ۵ و شتام حلال است و شکر خندہ حرام است
 بخاری از انس ابی ہریرہ روایت می کند انکے اللہ علیہ وسلم قال عن اللہ
 ببارک و تعالیٰ انکے و لیا فقل بارزونی بالحق انکے یعنی ہر کسی کہ امانت ولی خدای تعالیٰ
 کرد پس از وی تعالیٰ جنگ کرد و این حجر کی درز و اجر میفرماید این وعید شدید و حق
 رہا تو اور معاندین اولیاء اللہ واقع است نخبین کس از فلاح محروم است بلکہ بر کفر
 خواہد مرد قول ز رکشی نیز چنین است در فتاویٰ بدیعی است کہ از استخفاف عالم زن
 مطلقہ گرد گویا این را قائم مقام زوت گردانیدہ ۵

و اعظی بدر میگذرہ از پاسے درآمد ۵ با درویشان ہر کہ در افتاد بر فتاد
 این عساکر گوید کہ گوشت علماء مسہوم است و آنچه عادت باری تعالیٰ در پاداش
 منتقصیدن واقع است معلوم است کسی کہ نسبت عالم ارتکاب بی اولی کند قبل ہر
 طبعی قلبی بیرو پس گساینگ از حکم باری تعالیٰ می ترسند باید کہ از فتنہ یا غذا یا لیم خابا شدہ
 بیج قوسے را خدادار سوانگرو تا اولی صاحب ولی نامد بد رو ۵
 در قوت انقلاب گفته ہر کہ منقبتی و مقامی از مقامات عارفان را منکر شود
 اسن حال او ضعف یقین است و بدترین احوال او کفر و نفاق و کینہ

و عظیم شد و در باب است اولیاء اللہ

عقوبت او حرمان وجد و فقدان شهود ۵

ما آبلینہ ایم شویم از شکست تیز و آزار یابد آنکہ بود در شکست ما
نقل است جوانی بر صوفیان انکار داشت روزی ذوالنون مصری نگشتی

خود را بوی داد کہ بر فلان نان بانی برده بیک دینار گرو کن چون نزد او رفت
گرو نگرفت پیش شیخ آمد و ماجرا عرض کرد گفت پیش جوهری بر تا قیمت کت

جوهری هزار روپہ قیمت کرد شیخ گفت علم بحال صوفیان چون علم نان پز است
بدین نگشتی جوان انتباه گرفت و مخلص شد طرفه این است کہ این گجراتی

از عین عرفان ہم خبر نہ دارد و خود را عارف می شمارد و با وصف آنکہ اصطلاح صوفیہ
صافیہ قدس اللہ سرار ہم الوافیہ صلا اگاہ نیست لیکن تخریر معنوات منخرفات

خویشتن را از متصوفین متاثرین می انگار و تہای تصوف بر تزکیہ نفس ہنہا
اند نہ بر قیل و قال اساسش بر قدا و بقا حضور قلب و تواضع و انکسار

داشته اند نہ بر جنگ و جدال ۵

تو نقش نقشہندان را چہ دانی و تو شکل و پیکر جان را چہ دانی
گیاہ سیر و اند قد باران و تو خشکی قدر باران را چہ دانی

ہنوز از کفر و ایمانت خبر نیست و حقائقہای ایسان را چہ دانی
از ملا عبد الرحمن جامی پرسیدند کہ سبب چیست کہ شما از تصوف کم میگوئید

بپاسخ گفتند این راہ جستجو است نہ راہ گفتگو حضرت جنید فرمودہ این تصوف
بقیل و قال نگرفتم و این علم را جنگ و جدال بدست نیارودہ ام بلکہ از گرسنگی و

ترک دنیا و مجاہدہ یافته ام حق این است کہ قدر این گل نہ اند تا آنکہ بنوید

و این راه را بنیاد تا آنکه بخوید

تدریگ دل با دهر پرستان داند	نه خود منشان و تنگ ستان دهند
از نقش توان بسوی بی نقش شدن	کین نقش غریب نقش بندان دهند
چون فقیر حقیر نقش بندی است	اورا با امام کار و بار نیاز مندی است
از برای سجده عشق استانی یافتم	سر ز مینی بود منظور آسانی یافتم
پس در خود یاری استماع اینچنین سخنان	تضلیل و تکفیر نیافته ناچار قلم برداشتم
و نگاشتم آنچه نگاشتم	
آز رده شد از چشم من شب کفایت	ای وای کف پائی ترا چشم رسیده است
معهذا بجزول الله و قوته مها اکمن و لوله خاطر را ضبط نمایم	و زبان قلم را بتکفیر و تقصیر تمام
سینه ام کسب صفا از خاکساری میکند	از عیار آینه مشق بی عباری میکند
و عاکنم که حق تعالی جل شانہ اورا هدایت فرماید	و راه رست برویش کشاید
زین عشق بگویند صلح گل گروم	تو خصم کرده ز ما دوستی تمام کن
و این رساله را به الواراحیہ نامیدم و من الله التوفیق و بیانا از هذا الحقیق	
قبل از آنکه بازاحت ہفتوات گجراتی متوجہ شدم برفع چند اشتباہات می پردازم	
تا طالب را اطمینان بدست آید اشتباه چون بزرگان دین را با خداوند	
سجائہ نسبت درست باشد و اورا تعالی شانہ برین طائفہ عنایت خاص بویس	
چرا نسبت ایشان براسنہ عوام ہرنا سزا جاری نماید اشتباه این ترا سرار	
غیب است حکذا یفعل با و لیایہ و لا یبالی لا یسئل عما یفعل و ہم یسألون	
نی مینی کہ انبیاء مرسلین را علیہم السلام بچون و سحر و کمانت نسبت نمودند و ملائکہ	

این بیخواب
 ربانی حضرت مجدد
 ایضا مانی علیہ
 السلام زمام کلمہ
 مبارکہ را در دست
 میبرد و در سینه
 حکمت باور میکند
 خود در حق او
 نماند سوال کردہ
 نمی شود در فعل
 وی از نشان سوال
 کردہ سست نشود
 بزرگان دین را چرا عوام نام سازد گویند

و بتقویت کردار خویش گرفتار نگشتند انبیا ه این مقام دم زونی نیست لیکن هذا
 دار الجبار انما هو ازال ابتلاء فوح علیه السلام را قریب هزار سال ایذارسانیدند
 قائم یجعل جبار جبارهم وثنائهم **شبهه** بعضی ازان جماعه بحسب صورت
 بصلاح موصوف اند و در ظاهر تبعید و تشریح معروف اند انبیا ه قرا و خواج هم
 بصلاح و عبادت مشهور بودند مهذب ابرام برحق علی بن ابیطالب خرج نمودند و ما تر
 قتال و جدال برپا ساختند پس انجین صلاح باعث فلاح نخواهد بود **شبهه** چون
 آن جماعه که جرات یچنین باطل بستند چراموم دیگر که خود را از اهل حق می گفتند محرو
 معاون آنها گشتند چون تقویت مفسد آنها نمودند انبیا ه هذه ایضا سنة
 اللواتی قد خلت فی عباده ام تقران ان الدین باء الالف عصبة منكم لا تحسبوا شرا لکم
 بل هو خیر لکم ککل مرة منکم ما التی من الاثر و الذی لکم کبره منکم که عذاب عظیم
 بشنود بشنود طریق مرصیه و شیوه پسندیده و انشوران عالی فطرت و ساکنان دارا حکمت است
 که چون در کلام یکی از بزرگان دین و معتقدیان شرع متین بر حرفی اطلاق یابند که بحسب
 مخالف شریعت غرا باشد مها اکن در توجیه تاویل آن سعی نمایند و در اصلاح و تطبیق
 آن بقوانین ملت بیضا حسب المقدر و کوشش فرمایند اگر پی بمقصود نرسند تهمت بر خود
 قاصر و ادراک ناقص خویش نهند و سواد برادر حق کا بر راه نمهند قال العاروف الشعلانی
 فی البواقیت اذا وجدت فی کلام احد من القوم ما یخالف ظاهره بالکتاب السنن
 یجب علیک ان تنزله او لا علی سبعین محلاً فبعده ذلك تنزله على قصودهم و لا یغیر
 ازینجا بلند تر و و قول علیین که در جواب اتنی جامعک فی الارض خلیفة گفتند انجمل فیها
 ان یفسد فیها ویسفک الدماء و نحن منک و نقد سرک میا و کن ازینجا بالاتر

این را در این زمانه که ملک نظام
 از آن است و از آن است و از آن است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است

و این را در این زمانه که ملک نظام
 از آن است و از آن است و از آن است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است
 و بعد از آن که در ظاهر تفسیر است

از ملوک پیشین بر توین سپه قرین بر سرستی بگذشت مست گستاخانه بملک خطاب کرد و
گفت ای ملک این اسپ خود بمن بفروش ملک از راه وقار لب بجواب آن میگوید چون
بدولت سر رسید حکم داد تا آن مست را حاضر کردند همان مستی او پرواز کرده بود و آب منجوقی
او بر خاک ریخته آداب بندگی بجا آورد و داد مدح و ثنا داد ملک پرسید که سمند باد بیامی
ما را میخری گفت شاها آنکه خریدار او بود ازینجا رخت بیرون کشید و آنکه حرفی این گستاخی
بود مهره اقامت بر چید اکنون که تواند چنین جرات نمود و گلاگون شاه را که تواند خرید
ملک بخندید و آن اسپ برق رفتار بوی بخشید جان بر او رپاره از تنگنای عقل بیرون
ای داندکی از خود بینی و خوشیتن پرستی پائی بیرون گذارتا بسر منزل مقصود سی

قال بعضی ملحدان از معجزه انبیاء و کرامت اولیاء منکر اند همچنین عقائد باطل این
قوم بسیار است اما در ملک هند در قصبه سهرند از طائفه مذکوره در وقت جهانگیر بادشاه
پیدا شده بود که دعوی اباطیل بسیاری نمود و لافهای دروغ میزد که در آن ارشاد
انبیاء هم سری ایشان بود و امانت انبیاء و اولیاء علمای فرمود و این همه بریدان خود
می نوشت چون بادشاه آنوقت بعضی ازین عقائد خیر یافت ریش را و کندید و بر قلعه
گوالیار قید نمود **قول** این چه طغیانی است و افتزای بی اهل است که بزقراک
اهل الشر بر بسته

خدا که خوار سی اهل و فاش خواسته باشد + چرا تو خواسته باشی خدا نخواسته باشد
حلقه طائفه علیه مجددیه را از ملحدان منکرین معجزه انبیاء و کرامت اولیاء گفتن منسوب
به عقیده باطل نمودن فل را در حرکت و اضطراب است **آرد**
چون استین همیشه چیدنم ز چین پر است + یعنی دلم ز دست تو ای نازنین پر است

در سکر فافل سید اشتمند در عین سستی بہین قصہ را بہ بادشاہ عرض کردند و گفتند کہ شما اعتقاد دارید
 کہ حضرت ابو بکر صدیق ^{رضی اللہ عنہ} افضل الایا است بحال شیخ احمد سہرندی خود را بہ حضرت ابو بکر
 افضل نوشته است ازین سخن بادشاہ جفا کشیدہ برای تحقیق این سخن حضرت ایشان را از سہرندی
 طلبید و بحضور خود این واقعہ را پرسید ایشان دیدند کہ بادشاہ در سکر است حقائق و وقت
 سخن اینی ہمہ تنزل کردہ جواب میانہ قریب لفظ ہم عام گفتند کہ من خود را برگ افضل میدانم
 چگونہ بہ حضرت صدیق اگر خود را افضل گویم با چون حالی و عروجی وارد شدہ بود شیخ خود
 معنی نوشتہ تا صحت سقم آن را معلوم کنند بحال دشمنان از ناہمیدگی بحضرت بادشاہ
 معروض داشتہ اند جوابش بسیار است آسان تر جواب آن است کہ بادشاہ مرا بعد از پنجاہ
 سال مروریاد کردہ بحضور خود طلبیدہ اند و از مقام امیران و شاہزادہا گذشتہ ایک
 قریب شما ایستادہ ام نمیتوان گفت کہ من از پنجہزاری و دہ ہزاری افضل شدم مقام
 بہمان خانہ کہنہ است کہ در سہرندی معروف است بعد از مدتی یکبار مرا بحضرت بادشاہ
 رسانیدند و از مقام امرایان گذرایندہ بہ شما مقرب ساختند و بہین ہمان تنزل کردہ
 بخانہ خود میروم و تمام عمر در مقام اصلی خودی باشم وزیران شما ہمیشہ از مقربانند و
 مثل ما در عمری یکبار برای حاجتہ آمدم و رفتم ہم چنین صحاب کرام ہمیشہ از مقربان حضرت
 پیغامبرانند مثل طالبان در تمام عمر یکبار بحضرت رسیدیم و حاجت خواستہ زود رجوع کردیم
 و در مقام اصلی خود ماندہ ایم تا زندہ ام ازین جواب سادہ بادشاہ خوشوقت شد ایشان را
 با عزت و اکرام خصت کرد و دشمنان دیدند کہ شیخ ازین بلا خاص غم دبلائی دیگر ترتیب
 دادند و مکر را آغاز کردند و بادشاہ در عین سستی گفتند کہ شیخ احمد اینقدر مردان دارد اگر خواهد
 دعوی بشاہی کند و در تواریخ نوشتہ اند کہ فلان شیخ بادشاہی برور گرفت و خود بادشاہ

نشست آری بنحس با و شاه بر سرید و ایشان را جس فرمود و تصامع ایزدی این بود تا ایشان
 زرقی نموده به مقام اعلی رسید و اهل حبس هم از ایشان مستفید میشوند آری طالبان صادق
 شیخ کمال بنحو جذب می کنند منتقول است که حضرت مجدد روح روزی فرمودند که
 ما بین خمین و ستین برین بلا خواهد آمد که از من ترتیب جلالی خواهد شد مقامی کمالی
 که بی نظیرونی نهایت است بی این محنت و مصیبت مرا میسر نخواهد شد به تقدیر الهی
 و صدق این بگاشفه حاسدان فتنه انگیزی کردند تا آنکه با و شاه ایشان را حبس کرد و
 در آن حبس یکمالات عالییه رسیدند و کافران محبوس را مسلمان کردند و می فرمودند
 اگر با و شاه بر من غضب منیکرد این محبوسان کی ارشاد می یافتند و من بدرجات عالی و
 مقامات متعالی کی میرسیم آری سبها حضرت مجدد روح از با و شاه راضی بودند و او را
 بد و عانه کردند و ضرر او را نخواستند بعضی از صوفیان ایشان خواستند که به با و شاه خبر
 رسانند آنها را در خواب بیداری منع کردند و گفتند که بدی با و شاه بدی تمام خلق است
 که پیر با و شاه ضرر رساند من از و بی بیارم

فضا از خاک ظالم رفته رفته کند تعمیر و لهای شکسته

قال یکی از دعوی های او این است که من مجدد الف ثانی ام اگر چه بر سر مائیه مجددی
 گذشته است اما مجدد مائیه دیگر است و مجدد الف دیگر چنانکه میان مائیه و الف فرق است
 همچنان در مجددین نیز فرق است بلکه زیاده از آن بر سر مکتوب او همین دعوی است این
 خلاف حدیث است **قال** **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** **أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْعَثُ طَائِفَةَ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ**
سَنَةٍ مُرْتَجِدًا وَأُمَّرِيهَا یعنی مجددان است که بر سر هر صدی حق تعالی برمی انگیزد و در این
 است مرجمه شخصی را که تجدید کند برای این است امروزین را پس دعوی او خلاف حدیث است

عظمت سرور بی دردی و دردی بی عظمی
 مگر با آنکه در مصلحتی است که با او است
 بوشا نیند و در جرات ایشان خواهد شد
 سر از کرده بدرجات ایشان خواهد شد
 و حضرت شیخ با مقام محترم خواهد شد
 و عاقبتی بر بندگان ایشان خواهد شد
 با و شاه درین باب محبوسان را مسلمان کردند
 و کافران محبوس را مسلمان کردند و می فرمودند
 اگر با و شاه بر من غضب منیکرد این محبوسان کی
 ارشاد می یافتند و من بدرجات عالی و
 مقامات متعالی کی میرسیم آری سبها حضرت
 مجدد روح از با و شاه راضی بودند و او را
 بد و عانه کردند و ضرر او را نخواستند
 بعضی از صوفیان ایشان خواستند که به با و
 شاه خبر رسانند آنها را در خواب بیداری
 منع کردند و گفتند که بدی با و شاه بدی
 تمام خلق است که پیر با و شاه ضرر
 رساند من از و بی بیارم
قال یکی از دعوی های او این است که من
 مجدد الف ثانی ام اگر چه بر سر مائیه
 مجددی گذشته است اما مجدد مائیه
 دیگر است و مجدد الف دیگر چنانکه
 میان مائیه و الف فرق است همچنان
 در مجددین نیز فرق است بلکه زیاده
 از آن بر سر مکتوب او همین دعوی است
 این خلاف حدیث است **قال** **صَلَّى اللهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** **أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى
 يَبْعَثُ طَائِفَةَ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ
 كُلِّ سَنَةٍ مُرْتَجِدًا وَأُمَّرِيهَا**
 یعنی مجددان است که بر سر هر صدی
 حق تعالی برمی انگیزد و در این است
 مرجمه شخصی را که تجدید کند برای
 این است امروزین را پس دعوی او خلاف
 حدیث است

مجدد بر صد سال خواهد بود نه بر هزار سال برین دعوی هم دلیل نیست که در مجدد مائة و لفظ
 در مرتبه فرق است این دعوی هم باطل است که آنچه درین مدت فیضان با مئتان رسد از
 توسط مجدد باشد و اگر چه در آن وقت اقطاب غوث و ابدال و اوتاد و نجباء و نقباء بوده
 باشند و این دعوی او نیز باطل است که دلیل نه دارد و قصد او درین دعوی آن است که
 سلاسل مشایخ بر هم زند **اقول** چون شریعت محمدیه علی صاحبها الصلوٰة و السلام
 تا قیام قیامت باقی خواهد بود و بسبب مرور و هور مداہنتی در دین پیدایمی شود
 مصالحت الهی مقتضی شد تا بر سر هر مائة مجدد دین پیدا کند تا تجدید مراسم دین متین بنماید
 و گری از احوال عالم و عالمیان کشاید حضرت مجدد علیه الرحمہ چنانکه بر سر مائة بود هم چنین
 بر سر الف و دوره الف از دوره مائة قوی باشد و قوت تجدید حضرت مجدد روح بس است
 بود لهذا ارباب علم حضرت ایشان بر مجدد الف ثانی گویند و بمقام خود بیان شده است
 که مجدد را بقریبته حال مجدد میگویند پس بقریبته حال حضرت را مجدد الف ثانی گفتند
 و در حدیث انکار نمعنی یافته نمی شود که مجدد الف نخواهد بود بلکه در حدیث لفظ کل مائة واقع
 است و کل گاهی مجموعی باشد گاهی افرادی اگر کل افرادی مراد گرفته شود بر صدر هر مائة
 مجددی خواهد بود و اگر مجموعی مراد داشته باشد بر سر الف مجدد خواهد بود و این معنی خود
 ظاهر است که چنانکه در مائة و الف فرقههاست همچنان در میان مجدد مائة و مجدد الف
 چه مجدد مائة را همین قدر لیاقت کافی است که آنچه در عرصه صد سال مداہنت واقع شده
 آنرا دفع کند یا درین مائة آنچه ضرورت داعی باشد آن متوجه گردویا آنکه فیضان و مائة ساری
 باشد و مجدد الف را لیاقتی در کار است که در امور مذکوره بالا به نحو امور قوی داشته باشد
 تا هزار سال کافی باشد پس ظاهر است که قوت مجدد الف افزون تر از قوت مجدد

نات باشد و این معنی که آنچه درین بیعت فیضان میان سدا از توسط مجدد باشد امری است
 متعلق بکشف الحام و اثرش به قطع سلاسل مشایخ نه رسد چه اگر مصلحت یزوی مقتضی آن
 باشد که بجز سلاسل بذریعہ شخص واحد که او را تعلق خاص بجز سلاسل بود است فیضی رسد درین
 هیچ مخدوری لازم نیاید چنانکه از مبدا فیاض فیضان بذریعہ حضرت غوث الاعظم رضی اللہ
 عنہ به مشایخ برسد و سلاسل حقیقیه سحر و رویه و تقشیر به ازان منقطع نگردد و این باب نظر
 صاحب حال قال اند هر کسی که از خدمت مشایخ بهره ندارد بجز انکار و احتمال چه نگارد
 حدیث عشق چه دانند کسی که در همه عمر به سر نکوفته باشد در سرائی را
 باقی ماند این معنی که درین دوره الف ظهور حضرت عیسیٰ امام مهدی علیه السلام خواهد بود
 بخراتی جوابش ناقلا از حضرت مجدد درج میگوید که در امت یکی راه قرب بنو است و
 دوم راه قرب لایست در راه قرب بنو است معاملة توسط منفقود است هر که این راه رفت
 هیچ جائے توسطی در میان ندارد و بے توسط احدی اخذ فیوض برکات می نماید چیلو
 در راه دومی است فقط معاملت این موطن علیحدہ است و حضرت عیسیٰ علیه السلام و حضرت
 امام مهدی علیه الرضوان بر اول داخل اند از انتهی فالحمد لله علی ذلک حق بزبان جاسست
 عشق آن چاک که در پیرهن یوسف از پرده بود که از کار رخسار برده است
قال لاف دیگر آنست که علوم و معارف من مقتبس از انوار مشکوٰۃ بنو است اندین
 علوم و معارف من از حیطة ولایت خارج اند از باب لایست و رنگ علمائی تلوا هود را در
 ان عاجز اند این نیز باطل خلاف شرع چه هم اولیا اقتباس از مشکوٰۃ بنو است و از ندان
 بجائز است شد که بجز مدعی دیگر اقتباس نیست میگوید صاحبیلین علوم و معارف مجدد
 بن الف است کلا یخفف علی الناظرین فی علومه و معارفه التي تتعلق بالذات والصفات

از حضرت خاتم جهانگیر
 جهانگیر از اقطاب عالم
 که در مکه و مدینه و بیروت
 سوازی حضرت خاتم جهانگیر
 جلال افندی اند که در بیروت
 که در مکه و مدینه و بیروت
 تعرف باشند اینجا با اقطاب
 انقلاب مدار که نظام امور عالم
 شایسته بدو است تا اینست
 شایسته بدو است تا اینست
 بسلطنت ولایت خاتم جهانگیر
 قطب الاقطاب الاقطاب الاقطاب
 و قطب الاقطاب الاقطاب الاقطاب
 الاقطاب الاقطاب الاقطاب الاقطاب
 میباشد ای ایشید و غیره
 در این اسرار نظام عالم
 که در مکه و مدینه و بیروت
 و در این اسرار نظام عالم
 که در مکه و مدینه و بیروت
 و در این اسرار نظام عالم
 که در مکه و مدینه و بیروت

وَالْأَفْعَالِ وَالتَّلْبِيسِ بِالْأَحْوَالِ وَالْمَوَاجِدِ وَالتَّجَلِّيَاتِ وَالظُّهُورَاتِ فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُوَ الْأَعْلَمُ
 الْعُلُومِ وَأَمْعَارُ فَوَدَّكَ الْعُلُومِ الْعُلَمَاءُ وَوَدَّكَ مَعَارِفُ الْأَوْلِيَاءِ بَلْ هُوَ بِالنِّسْبَةِ إِلَى تِلْكَ
 الْعُلُومِ قَسْرٌ قِيَّتْ تِلْكَ الْمَعَارِفُ لَبَّ ذَلِكَ الْقَسْرُ زَيْنِ عِبَارَتِ فَضِيلَتِ
 او برائتہ اربعہ وعلما کرام واولیا عظام لازم می آید کہ بدون شاہد کتاب سنت اجماع
 است کسی چگونہ قبول نماید علاوہ برین اگر علوم و معارف بزرگواران قشر است علوم و
 معارف ایشان بسا زین باہانت و نقص ہمہ علماء و انبیاء لازم می آید کہ در سلف اول
 گذشتہ اند و صر کہ انبیاء و علماء علم ایشان را بنظر حقارت نگرد و یاد ذکر ایشان باہانت کنند
 کافر شود و جای دیگر بر عکس این میگوید کہ چنانچہ انبیاء علیہم السلام علوم از وحی میگیرند چنان
 اولیا آن علوم را از صہل اخذ می کنند و علماء ان علوم را از شرائع اخذ کردہ اند و بطریق اجمال
 آورده اند همان علوم است چنانچہ انبیاء را تفصیلا و کشف حاصل میشود ایشان را نیز بر همان
 پنج حال میشود اصالت تبعیت در میان است این قول دعوی او را کہ بالا کردہ بود رد میکند
 چون علوم و معارف انبیاء و اولیا و علمایی باشد و فرق اصالت تبعیت در میان بود پس علوم
 و معارف کسی کہ وراثی علوم علماء و وراثی معارف اولیا باشد حکم او چہ خواهد بود و چون بیان
 علوم است کہ انبیاء علیہم صلوات از وحی گرفته اند و همان علوم است کہ اولیا از الحام میگیرند
 و علماء از شرائع اخذ می کنند ازینجا تحقیق گشت کہ علوم و معارف انبیاء و علمایی است فرق
 اصالت تبعیت در میان است و علوم و معارف او مخالف ایشان است پس سیکہ علوم و معارف
 ایشان را نسبت علوم و معارف خود قشر دانند و علوم و معارف خود را لب خوانند باہانت علماء
 و معارف انبیاء و اولیا و علماء کردہ باشد چنانچہ خود قائل شدہ **اقول** حضرت مجدد
 علیہ الرحمہ در مکتوب چہارم از جلد ثانی کہ بمیر محمد نعمان صدور یافته می فرماید بدانند کہ علم از

لا تشرکوا
 و انت
 بسم الله الرحمن الرحيم

عبارت از شهود آیات است که فاده یقین علمی نماید این شهود فی الحقیقت استدلال است
 از اثر بوشهر پس آنچه از تجلیات و ظهورات و مریای آفاق نفس دیده شود همه از قبیل
 استدلال اثر بوشهر است اگر چه آن تجلیات را تجلیات ذائیه نامند و آن ظهورات را بی کیف
 خوانند چه ظهور شمی در مراتب حصول اثر است از آثار آن شمی بحصول عین آن شمی پس سیر
 آفاقی و نفسی تمام قدم از دایره علم الیقین بیرون نکشد و غیر از استدلال از اثر بوشهر نصیب
 آن نباشد قال الله تبارک و تعالی ایتنا فی آفاق و فی انفسهم حق یتبین لهم انه الحق
 دیگران سیر آفاقی را از علم الیقین دانسته اند و عین الیقین حق الیقین و سیر نفسی اثبات و نه
 و بیرون نفس سیر نگفته **س** آن ایشانند من چنینم یارب * *
 میدانند که حضرت حق سبحانه تعالی ببنده از بنده نزدیکتر است پس از بنده تا حق جل و علا
 در جانب قربیت سیر دیگر متخلل است که حصول لقطع آن منوط است این سیر ثالث نیز
 فی الحقیقت مثبت علم الیقین است هر چند از دایره ظلیت بیرون است اما از شایبہ ظلیت
 پاک و برائیت زیرا که اسما و صفات اجمعی جل سلطانه فی الحقیقه تلال حضرت ذاند تعالی
 و تقدس هر جا شوب ظلیت است داخل آثار و آیات است پس ایشانان از همه سیر علم الیقین
 یک سیر اول مخصوص بعلم الیقین ساخته اند و سیر دوم آنرا محصل عین الیقین گردانیده اند و
 سیر ثالث لب کشاوه تا دایره علم الیقین تمام شود عین الیقین حق الیقین هنوز در پیش است
 قیاس کن ز گلستان من بچار مراد از عین الیقین حق الیقین چه گوید و اگر گوید که فهم
 کند و که در یاد این معارف از حیطه ولایت ارباب لایت و در زنگ علم از طوا هر در و دراک
 آن عاجزند و در رک آن قاصرین علوم مقبوله مشکوٰۃ انوار نبوت اند علی اربابها صلوة
 و اسلام و نتیجتاً که بعد از تجدید الف ثانی بتبعیت وراثت تازه گشته اند و بطراوت ظهور یافته

صاحب این علوم و معارف مجدد این لف است کما لا یخفی علی الناظرین فی علوم معارف فی اللفی
تعلق بالذات والصفات والافعال تتلبس بالاحوال الموجد والنجلیات والظهورات فیعلو
از فوق الادمعارف والعلوم ودر علم العلماء ودر معارف الاولیاء بل علوم هتوا لادم
بالنسبة الی تلك العلوم فتترق تلك المعارف کتب ذلك القشر سبحانه الهادی
ویدانند که بر سر مائه مجددی گزشته است اما مجدد مائه دیگر است و مجدد الف دیگر چنانچه در
مائه و الف فرق است در مجددین اینها نیز همان قدر فرق است بلکه زیاده از آن مجددین
است که هر چه در آن مدت از فیوض باستان برسد توسط او برسد اگر چه قطاب و تاوان
وقت بودند و بدلا و بجا باشند **د** خاص کند بنده مصلحت عام را نه انتحالی عرضی که معتز
کرده منی برنا فہمی است آنچه حضرت مجدد میفرماید این معارف از حیطة ولایت ارباب لایت
در رنگ علما از طواہر و در ادراک ان عاجزند ازین عبارت ظاہر است کہ ارباب لایت کہ رنگ
علما از ظاہر اند بدرک ایشان این معارف در نہ آید و درین هیچ شبہ نیست کہ پایہ این معارف عالیہ
بمچنان است قطع نظر از دقائق کہ طائر ادراک بکنگرہ بلندش نرسد ہر سخنی از سخنان مشائخ
ظہری لبطنی دارد و ہر لبطنی دیگر تا اول مقتضای فہم ظاہر عمل بجای نیارند از فہم لبطن اول
نصیبی نیابند و تا بمقتضای فہم لبطن اول عمل کنند از فہم لبطن ثانی بی بہرہ مانند و علی ہذا فہمی
دلیل علی ہر علی سبیل فہم دیگر تا انگا و کہ ہنہائی لبطون کلام برسند و امکان رسیدن بدان وقت
بود کہ امکان رسیدن بمقام شکم و درجہ علم او باشد و ازینجا معلوم شود کہ حصول ہنہائی لبطون
کلام آہمی حدیث نبوی مقدور کسی نباشد و اما کلمات شائخ ہر کہ اقتضای لبطون اشارات
ایشان نماید و یا پایہ از مدارج و مدارج عمال فہم آن ترقی کند و قوت حصول بمقام شکم دارد
یمنکن کہ ہنہائی لبطون کلام ایشان سد پس ہر گاہ صاحبین علوم و معارف مجدد الف

فرمود است
در وقت
لب منہ
بودم

باشد و آن سخن از حیطه فهم اولیا که بزرگ علما ز طایفه اهل خارج باشند چه باک بود و از آن چه محذور
لازم آید و تشبیه معارف به لب عموم در اصطلاح رایج است مولانا رومی فرماید **س**

من ز قرآن مغز را برداشتم * استخوان پیش سگان انداختم
و سوق عبارت حضرت مجدد روح ولایت بر اولیا از زمان خود میکنند پس هیچگونه فضیلت
بر آنکه ارجح و غیره لازم نه آید و ازین کلام امانت منقصت انبیاء الله علیهم السلام فهمیدن
نادانی است چه هیچ جا ذکر انبیاء الله یافته نمی شود پس این کفر قرار دادن چه اسلام است **س**
اگر طاعت عالم کرد تکفیر * چراغ کذب نبود فروغ * مسلمان نشویم در مکافاه دوروغی را جواب میدوروغ
و آنچه تقریر دیگر در باب امانت انبیاء الله پیش کرده از تقریر اول نحیف تر است چه اصل مدعا
همین است که این معارف از حیطه ادراک ارباب لایت که در رنگ علما ز طایفه اهل خارج است
پس ازین تقریر امانت منقصت هیچ نبی از انبیاء الله لازم نه آید و ادعای مساوات علوم
و معارف انبیاء و اولیا و علما را با وصف اظهار فرق هم پایه ندیان است هر گاه بخوانی
تِلْكَ اَلْوَسْطُ سَلُّ فَضْلَنَا كَبَعْضَهُمْ عَلَى الْبَعْضِ بِفَضْلِ سَوْلَانِ تَفَاوُتِ هَيْتِ پَسِ بِتَفَاوُتِ حَالَاتِ
و مقامات اولیاء الله و علما چه رسد **س** هیت بر مقتضای فیض انزل *
بعض از بعض افضل و اکمل و در مجموع مواقع از تکفیر بزرگان دین اجتناب کلی باید و الا
هر شب را فردائی است **س**

پند حکیم عین صواب است و محض خیر * فرخنده نجات آنکه بسمع ضنا شنید
قال از مکتوبات ششم از جلد ثانی و مکتوب نود و چهارم از جلد ثالث مراد آن است
که خواجہ عالم صلی الله علیه و سلم ولایت ابراهیمی حاصل نکرده بودند و به ولایت خود متحقق گشته
بودند و به غیب لغیب نرسیده بودند و آنچه برای حصول این دولت در دعای اللهم صل علی

محمد کما صلیت علیہ وسلم تا ہزار سال می خواہند مستجاب نشد مگر از توسط فروست کہ بعد از
 ہزار سال آمدہ و بہ راہ دیگر کسب کردہ خواجہ عالم راصلی اللہ علیہ وسلم بولایت ابراہیمی و ولایت
 محمدی و غیب لغیب سایند بعد از آن مقام محبوبیت خواجہ عالم راصلی اللہ علیہ وسلم بدرجہ علیا
 رسید و اظہار بزرگی خود میکند کہ مقصود از آفرینش من این بود کہ کمالات مذکورہ خواجہ عالم
 راصلی اللہ علیہ وسلم حاصل آید و برکات حضرت ابراہیمی تحصیل نماید و درین چند قباحت سیدانی آید
اول آنکہ خود بان مقرر کردہ بود کہ در راہ نبوت جیلوت و توسط نیست و **دوم آنکہ**
 حصول محبوبیت خلقت محبت آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم از کتاب سنت و اجماع است
 ثابت است و کمال ہمہ انبیا خواجہ عالم راصلی اللہ علیہ وسلم در شب تولد عطا شد و کمال انبیا
 علیہم السلام وہی است نہ کسی ایشانرا اول ولایت عنایت میکند بعد از آن بزوت سوم آنکہ
 مراد از صباحت ملاحظہ حُر تجاہر است نہ ولایت این نیز غلط صریح است کہ نسبت صباحت
 بحضرت یوسف است علیہ السلام نہ بحضرت ابراہیم علیہ السلام **اقول** اینہمہ تقریر مبنی
 بر نا فہمی است **س**

عاقلی گشتند و طعنہ تاوان صمدبار • لائق نسبت کہ اشقتہ و برہم نشود
 ز آنکہ این بیت کمال است لبعالم مشہور • اچنین بیت چرا مشہورہ عالم نشود
 سنگ بد گوہر اگر کاسہ زرین خشکند • قیمت سنگ نیفزاید وز کم نشود
 بر ما ضرور اقا و تا عبارت ضرور و مکتوب بقدر ضرورت در نیمقام نقل کنم و پیشتر اشکالے
 کہ در نیمقام وارومی کنند جواب یگان یگان کہ حضرت مجدد روح و منتسبان حضرت ایشان
 تحریر فرمودہ اند بزرگوارم تا مسلک زخار و خاشاک پاک و صاف گرد و در مکتوب ششم از جلد
 ثانی کہ بحضرت خواجہ معصوم قدس سرہ صدور یافته مذکور است انگارم کہ مقصود از آفرینش

من انست کولایت محمدی بولایت ابراهیمی علیہا الصلوٰۃ والتحیات منضبح کرد و حسن
 طاحت این لایت با جمال صباحت آن لایت مستخرج شود و ذکر فی الحکایت شیخ یوسف
 اصیبہ و انا فکرم و باین انصباغ و امتزاج مقام محبوبیت محمدیہ بدرجہ علیا رسد اما کہ مقصود
 از امر با اتباع ملت ابراهیم علی نبیا و علیہ الصلوٰۃ والسلام حصول این دولت عظمی بوده است
 و طلب صلوٰۃ و برکات مائل صلوٰۃ و برکات حضرت ابراهیم علی نبیا و علیہ الصلوٰۃ والسلام بر
 این غرض بوده در مکتوب نو و دوچهارم از جلد ثالث کہ نیز بحضرت مخدوم زاده خواجہ محمد مصطفی
 صدور یافته تحریر فرموده اند حضرت حق سبحانہ تعالی فی حدوٰتہ جمیل است حسن جمال ذاتی
 او را ثابت است نہ آن حسن جمال کہ مکشوف و مدرک ما گردود و در تعقل و تحسین ما در آید مع ذلک
 در آنحضرت مرتبہ ایت اقدس کہ این حسن جمال ہم از غایت عظمت و کبریای آن بان مرتبہ
 نمیتواند رسید و حسن جمال منصف نمی تواند ساخت تعیین اول کہ تعیین موجودی است تعیین آن
 کمال و جمال ذاتی است و ظل اول آنھا ما از آن مرتبہ اقدس کہ کمال و جمال با ہم انجا گلجاایش نیست
 کہ او از غایت عظمت و کبریائی هیچ تعیینی متعین نمی گردود و در کدام آیندہ در آید و مع ذلک
 سرے و نشا از آن مرتبہ اقدس در مرکز دائرہ این تعیین اول و ولایت نهادہ اند و نشانی
 انجا تعبیه نموده اند چنانچہ تعیین اول نشا و ولایت خلیلی است آن سر و آن نشا کہ در مرکز
 تعیین نهادہ اند نشا و ولایت محمدی است علی صاحبہا الصلوٰۃ و التسلیمات و این حسن و
 جمال ذاتی کہ تعیین اول ظل آنھا است شباهت بہ صباحت دارد کہ در عالم مجاز از قبیل حسن
 خد و جمال خال است و آن سر و نشا کہ در مرکز و ولایت نهادہ اند مناسبت بہ بلاحت دارد
 کہ در ارشاق قد و صباحت خد است و رای حسن چشم و جمال خال مری است ذوقی تا ذوق
 ندھند و در نهایت شاعرے گوید

دارد است کبریا
 من این صفیچ زیاده
 این صفیچ زیاده
 ۱۱

ندھند و در نهایت شاعرے گوید

آن دارو آن نگار که آن هست هر چه هست * آنرا طلب کنید حریفان که آن کجاست
 ازین بیان تفاوت در میان این دو ولایت دریاب هر چند هر دو از قرب حضرت
 ذات تعالی تقدس ناشی میگردند اما مرجح یکی کمالات ذات است معاد دیگری صرف
 ذات تعالی و چون ملاحظت فوق صباحت است پس وصول به ملاحظت بعد از طی مراتب
 صباحت صورت بند و تا وصول به جمیع مقامات ولایت ابراهیمی میسر نشود و وصول بحقیقت
 این ولایت که ذرۃ علیای ولایت محمدی است میسر نیاید علی صاحبها الصلوٰۃ والسلام ازینجا
 تواند بود که خاتم الرسل علیه وعلیهم الصلوٰۃ والتسلیمات مأمور بتبایعت ملت حضرت ابراهیم گشت
 علیها الصلوٰۃ والسلام تا بوسیله این متابعت بحقیقت ولایت او برسد و ازینجا بحقیقت ولایت
 خود که تعبیر از آن ملاحظت رفته است متحقق گردد و چون حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم را مرکز دایره ولایت
 خلعت مناسب ذاتی است که بحضرت اجمال ذات اقرب است به محیط آن دایره نسبت کمتر است
 که روبرو تفصیل کمالات ذات دارو تعالی پس تا کمالات محیط آن دایره هم متحقق نشود ولایت
 خلعت تمام نگردد و ازینجا است که در صلوٰۃ منطوقه آمده است **كَمَا صَدَّقْتَنَا عَلٰٓى اٰبْرٰهٖمِمْ**
 تا کمالات ولایت خلعت تمام او را میسر آید چنانچه صاحب آن ولایت را میسر شده بود
 علی نبینا وعلیه الصلوٰۃ والسلام و چون مکان طبیعی ولایت محمدی مرکز دایره ولایت خلیل است
 علیها الصلوٰۃ والتحیّات سیر و نیز مقصود بر سیر مرکزی آن دایره تا چار از انجا بر آمدن و
 به محیط آن دایره در آمدن و اکتساب کمالات آن کردن تحصیل شد و خلاف مقتضای
 طبیعت بود پس متوسطی باید از افراد است او علیه وعلی آله الصلوٰۃ والسلام که بتبعیت او علیه الصلوٰۃ
 والسلام در عین آن مرکز بود و از راه دیگر مناسب به محیط آن دایره داشته باشد تا او
 اکتساب کمالات آن مرتبه نماید و بحقیقت آن مرتبه متحقق گردد و به پیغمبر متبوع او بحکم